

послуги» та «публічні послуги» містять певні вади та не відповідають їх практичному навантаженню внаслідок еволюції відносин, що відбуваються в сфері, що досліджується.

Неузгодженість норм між собою та неповнота регулювання ними суспільних відносин в сфері надання публічних послуг має результатом недосконалість та невизначеність загальних правових засад функціонування механізму надання публічних послуг в Україні. Така ситуація створює перешкоди для запровадження системи контролю якості публічних послуг і заважає підвищенню рівня їх надання.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про адміністративні послуги»: Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 32, ст. 409.
2. Кодекс адміністративного судочинства України: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 35-36, № 37, ст. 446.
3. Закон України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень»: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 51, ст. 553 в редакції Закону № 834-VIII від 26.11.2015, ВВР, 2016, № 1, ст. 9.
4. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань»: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 31-32, ст. 263 в редакції Закону № 835-VIII від 26.11.2015, ВВР, 2016, № 2, ст. 17.
5. Кримінальний кодекс України: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст. 131.
6. Зварич М. Операційне визначення терміна «адміністративні послуги» / М. Зварич, В. Рач, Т. Репецька // Вісн. держ. служби України. – 2010. – № 4. – С. 15-20.

Салькова Т.В.

викладач,

Чернігівський національний технологічний університет

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПРИНЦИП ЕКОНОМІЧНОЇ ОБГРУНТОВАНOSTІ СОЦІАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

На практиці принципами управління керуються згідно з політичними, соціально-економічними та культурними умовами, що склалися в суспільстві. Принципи управління обґрунтовують, роз'яснюють зв'язки як між об'єктом і суб'єктом управління, так і всередині кожного з них. Вони відображають властивості, притаманні управлінській системі в цілому, а також окремим її елементам, явищам, процесам. Принципи управління набувають характеру норми, правила, якими керуються в управлінській діяльності.

Отже, методологічні принципи державного управління в сфері пенсійного забезпечення знаходять свою нову форму та зміст поступово, з набранням

темтів розвитку ринковою економікою, з докорінним оновленням механізмів правового регулювання.

На підставі аналізу міжнародних актів (Загальної декларації прав та свобод людини, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, Європейському кодексі соціального забезпечення, Хартії основних соціальних прав трудящих та інших) та ґрунтуючись на ст. 3 Конституції України, яка визначає людину найвищою соціальною цінністю, мета пенсійних відносин не повинна визначатися тільки як захист, а складається з обов'язкового забезпечення державою особи на рівні стандартів сучасного розвитку суспільства (те, що розуміється в наукових джерелах як захист) та забезпечення, яке спрямоване на задоволення потреби особи у вільному розвитку та реалізації своїх здібностей [1, с. 20].

Індикатором ефективності стандартів соціальних прав громадян є соціальні стандарти рівня життя населення. Соціальні стандарти рівня життя населення країн ЄС стосуються встановлення мінімальних соціальних норм, які гарантують гідний рівень життєдіяльності суспільства. Вони включають на сьогодні 14 стандартів соціальних норм, які використовують співробітники ООН під час розрахунку індексу людського розвитку (ІЛР) країн та використовуються для аналізу й прогнозування соціально-політичної ситуації у тій чи іншій державі: показник очікуваної тривалості життя при народженні (від мінімального 25-ти років до максимальних 85-ти років); показник грамотності дорослого населення (на рівні 100%); середня тривалість навчання (не менше 15-ти років); реальний ВВП на душу населення за ПКС (від мінімальних 200 дол. до максимального рівня 40 тис. дол. США); сумарний коефіцієнт народжуваності (на рівні 2,14-2,15); коефіцієнт старіння населення (не більше 7%); розрив у рівні доходів граничних децильних груп населення (не повинен перевищувати 10:1); частка населення, яке проживає за межею бідності (не більше 10%); співвідношення мінімальної та середньої заробітної плати, що не перевищує 1:3; мінімальний рівень погодинної заробітної плати – не менше 3 дол. США; рівень безробіття, що не перевищує 8-10%; кількість правопорушень на 100 тис. населення – до 5 тис. випадків; рівень депопуляції – 50:50; кількість психічних патологій на 100 тис. населення – не більше 284 осіб [2].

Індикатором ефективності функціонуючого в Україні інституту соціальної політики слугує ситуація у соціальній сфері, яка виявляє значний розрив між Україною та більшістю країн ЄС майже за всіма основними показниками. За даними Звіту людського розвитку 2011 року, Україна є однією серед країн Східної Європи, які мають найвищий ступінь відставання за цим критерієм. Досягнення її є набагато нижчими за ті, які можна було б передбачити з огляду на початковий етап. Усупереч задекларованим цілям розбудови України як соціальної держави, відбувається невпинне погіршення життєвих умов і розвитку людей. Так, якщо у 1991 р. Україна перебувала на 32-му місці серед 175 країн світу, то в 1993 – на 45-му, у 2002 – на 102-му, 2005 р. – на 76-му. У Звіті людського розвитку 2011 р. Україна посіла 76-те місце, що на 31 позицію нижче рейтингу 1993 р., або на 44 позиції нижче 1991 р. Таким чином, якщо у 1990 р. Україна мала значення ІЛР, близькі до країн Європи та

Центральної Азії, то за 2011 р. ІЛР становив (0,729), що є нижчим від середнього (0,751) по країнах цього регіону і відносить Українську державу на вказану вже 76-ту позицію серед 183-х держав і територій [3, с. 133].

Принцип економічної обґрунтованості соціальних стандартів полягає в тому, що соціальні стандарти, їх розмір має відповідати потребам людини і задовольняти їх. Для реалізації цього принципу в Україні введено систему соціальних стандартів. Базовим соціальним стандартом визнано прожитковий мінімум. Закон України «Про прожитковий мінімум» визначає прожитковий мінімум як вартісну величину достатнього для нормального функціонування організму людини, збереження її здоров'я, набору продуктів харчування, а також мінімального набору непродовольчих товарів та мінімального набору послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості [4]. Прожитковий мінімум зафіксований у ст. 46 Конституції України: «Пенсії, інші види соціальних виплат і допомоги, що є основним джерелом існування, повинні забезпечувати рівень життя не нижче прожиткового мінімуму, встановленого законом» [5].

Мінімальний розмір пенсії фактично виплачується із значним коригуванням у бік заниження. Так, розмір мінімальної пенсії з 1 січня 2016 р. становив 1074 грн, з 1 травня – 1130 грн, з 1 грудня – 1247 грн [6]. Тобто гарантія отримання соціальних стандартів на рівні прожиткового мінімуму, який би, забезпечував гідні умови життя людини у нашій державі, не завжди дотримується. Все це можна пояснити проблемами економічного, політичного характеру.

Розглядаючи розміри пенсійних виплат, можна стверджувати, що справедливим є суспільство, більшість членів якого вважає його таким. Українське суспільство вкрай гостро переживає соціальну несправедливість і нерівність. За даними Інституту соціології НАН України, 86% українців вважають нерівність суттєвою (2009 р.). Для більшості опитаних вихід із ситуації є можливим за умови посилення державного впливу на економіку та перерозподіл соціальних благ; 60% вважає, що уряд зобов'язаний наскільки можливо вирівнювати доходи людей, а 70% виступає за те, щоб уряд контролював зарплати, ціни та доходи [7, с. 22].

Висока нерівність ставить під загрозу соціальну стабільність в суспільстві; вона перешкоджає економічному зростанню і створює великі проблеми для уряду, щоб забезпечити мінімальний рівень соціальної безпеки. Нерівність доходів, яка вимірюється за допомогою коефіцієнта Джині, погіршилися у багатьох країнах за останні 30 років, особливо в країнах з економікою, що розвивається, не дивлячись на те, що середній дохід на душу населення збільшився [8].

Протягом років незалежності соціальна політика України так і не сформувалася як цілісна, комплексна стратегія. Економічні реформи призвели до глобального перерозподілу національного багатства й доходів населення, а безсистемні соціальні заходи не мали відчутного ефекту та істотно не вплинули на масштаби бідності в Україні. Навпаки, виникли глибокі деформації механізму державного регулювання процесів перерозподілу коштів між багатими і бідними, відбулася поляризація суспільства (коефіцієнт Джині дорівнює 27,3) [9], яке

розкололося на дві нерівних частини: в одній – численні групи, охоплені бідністю (83,6% незаможних, бідних і злидених), в іншій – невеликий соціальний прошарок (0,05% населення), який володіє надбагатствами [10]. Також зберігається 16,35% осіб, які є умовно забезпеченими, забезпеченими та багатими, але вони також перебувають у ситуації постійної непевності: можливості підвищення добробуту обмежені, а ймовірність збідніння цілком реальна за умов виникнення соціального ризику [11, с. 3-4].

Досліджуючи методологічний принцип економічної обґрунтованості соціальних стандартів державного управління в сфері пенсійного забезпечення в Україні, слід розглядати обов'язок держави надати пенсійне забезпечення в розмірі, який задовольняв потреби особи у вільному розвитку та реалізації своїх здібностей, а не тільки створити правовий механізм для формування та розподілу коштів.

Список використаних джерел:

1. Ширант А.А. Поняття та система принципів пенсійного забезпечення. Юридичний журнал «Право України»: 2012. – № 6. – С. 19-25.
2. Черленяк І.І. Про методику дослідження ідентифікації європейських соціальних стандартів / І.І. Черленяк // Стратег. пріоритети. – 2008. – № 4(9). – С. 121-128.
3. Доклад о человеческом развитии 2011. Устойчивое развитие и равенство возможностей: лучшее будущее для всех / ПРООН. – М.: Изд-во «Весь мир», 2011. – 181 с.
4. Закон України «Про прожитковий мінімум» від 15.07.1999 № 966-XIV. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/966-14>
5. Конституція України від 28.06.1996 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
6. Закон України «Про державний бюджет на 2016 рік» від 25.12.2015 № 928-VIII. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/928-19>
7. Макарова О.В. Соціальна політика в Україні: Монографія / О.В. Макарова; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. – К., 2015. – 244 с.
8. Social protection: A development priority in the post-2015 UN development agenda Thematic Think Piece ECA, ILO, UNCTAD, UNDESA, UNICEF – [http:// 16_social_protection.pdf](http://16_social_protection.pdf)
9. Бідність в Україні та пропозиції профспілок щодо її подолання: аналіт. записка. – К.: ФПУ, 2011. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.fnprk.org.ua/index_web_files/Analitika_2011.htm
10. Соціальна політика в умовах поглиблення соціальної нерівності в Україні: монографія / за заг. ред. Л.І. Ільчука, О.О. Давидюк, Ю.В. Кривобок. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2010. – С. 157.
11. Основні напрями оптимізації системи соціального захисту в Україні: аналіт. доп. / О.О. Кочемировська, О.М. Пищуліна. – К.: НІСД, 2012. – 88 с.